

Kerfisáætlun Landsnets 2019-2028

Umsagnir og athugasemdir við verkefnis- og matslýsingu

Athugasemdir og umsagnir

Alls bárust erindi frá 10 aðilum og er yfirlit yfir erindi sem send voru inn í töflu 1.1.

Tafla 0.1 Yfirlit yfir aðila sem sendu inn athugasemdir

1	Landgræðsla ríkisins
2	Skipulagsstofnun
3	Samband íslenskra sveitarfélaga
4	Landeigendur í Vogum
5	Fjallabyggð*
6	Hvalfjarðarsveit
7	Samgöngustofa
8	Minjastofnun Íslands
9	Vegagerðin
10	Vestfjarðarstofa

Landsnet
Gylfaflöt 9
112 Reykjavík

Gunnarsholti. 11. desember 2018

Efni: Umsögn Landgræðslu ríkisins um Kerfisáætlun 2019-2028

Landgræðsla ríkisins hefur borist erindi frá Landsnet þar sem óskað er eftir umsögn stofnunarinnar á matslýsingu umhverfismats vegna Kerfisáætlunar 2019-2028. Umsögnin grundvallast af starfssviði stofnunarinnar og fjallar um hvort gerð verði grein fyrir matsþáttum í vinnu við umhverfismat með fullnægjandi hætti, hvort þörf sé á annars konar athugunum, mótvægisáðgerðum eða vöktun en fram koma í Verkefnis- og matslýsingu Kerfisáætlunar 2019-2028.

Í áætluninni er fjallað um helstu umhverfispætti til skoðunar, gögn, matsspurningar og viðmið. Landgræðsla ríkisins telur vanta umfjöllun um jarðveg og rask á honum. Jarðvegur og uppbygging hans er ein megin forsenda margra vistkerfa auk þess að rask á jarðvegi hefur áhrif á umsetningu gróðurhúsalofttegunda. Við beinar framkvæmdir s.s. línulagnir og möstur verður rask á jarðvegi, og eftir atvikum gróðri, sem getur t.d. haft í för með sér jarðvegsrof og losun á kolefni í andrúmsloft.

Þá leggur Landgræðslan ríka áherslu á vernd jarðvegs og gróðurs og bendir á að vistkerfi á hálendi landsins eru viðkvæm fyrir raski og erfiðara getur verið að framkvæma mótvægisáðgerðir á hálendinu t.d. vegna veðurfars og styttri vaxtartíma gróðurs en á láglendi.

Landgræðslan telur að umfjöllun í töflu 6.2 þar sem m.a. kemur fram að forðast verði eins og kostur er að skerða frekar birkiskóga, votlendi og önnur lykilvistkerfi sem og að vernda fjölbreytileika tegunda og vistgerða sé mjög jákvæð.

Virðingarfyllst,
f.h. Landgræðslu ríkisins

Gústav Ásbjörnsson,
Sviðsstjóri Landverndarsviðs

Landsnet hf
Gnýr Guðmundsson
Gylfaflöt 9
112 Reykjavík

Reykjavík, 17. desember 2018
Tilvísun: 201811088 / 4.1.1

Efni: Kerfisáætlun 2019-2028 - Umsögn Skipulagsstofnunar um matslýsingu

Landsnet vinnur að kerfisáætlun 2019-2028 og umhverfismati hennar skv. lögum um umhverfismat áætlana nr. 105/2006. Lögð hefur verið fram til kynningar matslýsing vegna umhverfismatsins og óskað eftir athugasemdum.

Skipulagsstofnun hefur farið yfir framlagða matslýsingu, sbr. ákvæði um samráð við stofnunina í 2. mgr. 6. gr. laga nr. 105/2006 og bendir á eftirfarandi atriði:

Í júní 2018 var samþykkt á Alþingi tillaga til þingsályktunar um stefnu stjórnvalda um uppbyggingu flutningskerfis raforku. Þar kemur m.a. fram að við uppbyggingu flutningskerfis raforku, þ.m.t. við gerð kerfisáætlunar, verði stefna sú sem fram kemur í þingsályktun þessari höfð að leiðarljósi. Skipulagsstofnun telur að í kerfisáætlun þurfi að fjalla ítarlega um efni þessarar þingsályktunar og hvernig sú stefna sem þar birtist verði höfð að leiðarljósi við gerð áætlunarinnar. Í stefnunni kemur m.a. fram að ekki verði ráðist í línulagnir yfir hálendið. Engu að síður er í matslýsingu víða minnst á flutningskerfi og miðhálendið eins og gert var í matslýsingu Kerfisáætlunar 2018-2027 m.a. í kafla 6.4 þar sem fram kemur að gerð verði grein fyrir því hvort flutningskerfi fari um óbyggt víðerni miðhálendis, í töflu 6.2 auk kafla um jarðstrengi á bls. 7. Skipulagsstofnun telur að gera þurfi grein fyrir í kerfisáætlun hvernig það samrýmist stefnu stjórnvalda að gera ráð fyrir að flutningskerfi fari um hálendið ef það er raunin.

Í matslýsingu kerfisáætlunar 2018-2027 var fjallað um valkosti í svæðisbundnu kerfunum en ekki er að finna slíka umfjöllun í framlagðri matslýsingu og ekki að finna skýringar við þessar breytingar og í kafla 6.1 er ekki minnst á að matsvinnan og umhverfisskýrslan muni fjalla um þau kerfi. Þó kemur fram í kafla 2.3 að í kerfisáætlun 2019-2028 verði umfjöllun um svæðisbundnu kerfin aukin frá því sem var í kerfisáætlun 2018-2027.

Í kafla 3 er fjallað um forsendur styrkingar á flutningskerfinu sem byggir í grundvallaratriðum á fjórum sviðsmyndum frá Raforkuhópi orkusparnefndar, Raforkuspá 2018-2050 og þremur sviðsmyndum um raforkunotkun sem nefndin hafi upphaflega lagt fram í október 2017 og ætlunin sé að uppfæra í lok ársins 2018. Um sé að ræða raunhæfar sviðsmyndir sem lýsa mögulegri þróun á íslenskum raforkumarkaði næstu áratugina, og eru mótaðar af stjórnvöldum. Skipulagsstofnun vekur athygli á því að hún hefur ítrekað í umsögnum til Landsnets við vinnslu kerfisáætlana undanfarin misseri bent á að í sviðsmyndagreiningu við gerð kerfisáætlunar sé ástæða til að gera ráð fyrir sviðsmynd sem felst í aukinni orkunýtni og orkusparnaði. Slíkt væri í samræmi við umræðu í öðrum Evrópulöndum og á alþjóðavettvangi og jafnframt í samtæmi við áherslu á jafnvægi milli orkunýtingar og náttúruverndar.

Áhugavert væri einnig að stilla upp slíkri sviðsmynd með orkuskiptum og þá jafnframt að tekið sé tillit til breyttra ferðamáta og minni ferðaparfar með áherslu á þétta og blandaða byggð.

Í kafla um jarðstrengi á bls. 7 kemur fram að lagt verði mat á hámarkslengd jarðstrengja með tilliti til raftæknilegra þátta sem unnt að leggja á milli tveggja tengipunkta og byggir á greiningu Landsnets. Það sé mikilvægt að hafa í huga að þó lagt hafi verið mat á hámarkslengd í hverri línuleið fyrir sig er ekki þar með sagt að hægt sé að nýta þær hámarkslengdir í öllum línunum. Lengd jarðstrengshlutanna þurfi að skoða í kerfislegu samhengi, meðal annars með öðrum loftlínunum og jarðstrengjum.

Í matsáætlun Hólasandslínu 3 kemur fram að með tilkomu nýrra 220 kV flutningslína á Norðurlandi opnist möguleikar á því að leggja hluta núverandi 132 kV lína, þ.m.t. Kröflulínu 1, að hluta í jörð. Umfang mögulegra jarðstrengslagna í hverri línu fyrir sig ræðst að verulegu leyti af innbyrðis samspili línanna, þ.e. jarðstrengur í einni línu dregur úr mögulegri lengd jarðstrengs í annarri línu. Lagning jarðstrengs í 132 kV flutningskerfið takmarkar þannig lengd jarðstrengs í 220 kV kerfinu og öfugt. Skipulagsstofnun telur mikilvægt að þessar upplýsingar rati inn í kerfisáætlun þar sem upplýsingar um að lagning jarðstrengs í flutningskerfi með 132 Kv spennu takmarki lengd jarðstrengs í 220 Kv kerfinu hafa ekki komið fram fyrir svo að stofnuninni sé kunnugt.

Í kafla 5 kemur fram að Landsnet muni taka til skoðunar hvort og hvernig flutningur um snið í flutningskerfinu geti verið einn af mælikvörðum kerfisáætlunar. Skipulagsstofnun telur að skýra þurfi nánar hvað sé átt við.

Í matslýsingu kerfisáætlunar 2018-2027 er matsspurning þess efnis hvort að flutningskerfi breyti einkennum landslags en þeirri spurningu er sleppt í framlagðri matslýsingu. Skipulagsstofnun telur að slík spurning eigi fullan rétt á sér í mati á áhrifum á landslag.

Skipulagsstofnun ítrekar eftirfarandi athugasemdir sem stofnunin gerði við síðustu matslýsingu: Í kafla 6.4 kemur fram að tilgangur umfjöllunar um landslag og ásýnd sé að meta hvort flutningskerfi fari um svæði sem njóta ákveðinnar sérstöðu í landslagi og upplifun, og hvort unnt sé eða þörf á að bregðast við því með aðgerðum. Skipulagsstofnun undirstrikar að í umhverfismatinu komi skýrt fram hvaða forsendur eru lagðar til grundvallar mati á sérstöðu svæða hvað varðar landslag og upplifun.

Skipulagsstofnun bendir á varðandi viðmið í töflu 6.2 um jarðminjar að á vefsíðu Náttúrufræðistofnunar Íslands er að finna gögn um verndargildi jarðmyndana/jarðminja^{1,2,3}. Jafnframt mælir stofnunin með því að bætt sé við matsspurningu, fyrir umhverfisþáttinn jarðminjar, um hve mikið óraskað land fer undir flutningskerfið.

Jakob Gunnarsson

¹ Helgi Torfason og Ingvar Atli Sigurðsson, 2002. Verndun jarðminja á Íslandi. Tillögur vegna náttúruverndaráætlunar 2002. Náttúrufræðistofnun Íslands, NÍ-02019.

² Kristján Jónasson og Sigmundur Einarsson, 2009. Jarðminjar á háhitasvæðum Íslands. Jarðfræði, landmótun og yfirborðsummerki jarðhita. Náttúrufræðistofnun Íslands, NÍ-09012.

³ Lovísa Ásbjörnsdóttir, 2016. Áhugaverðar jarðminjar á Þjórsár- og Tungnaársvæðinu. Náttúrufræðistofnun Íslands, NÍ-16004.

SAMBAND ÍSLENSKRA SVEITARFÉLAGA

Landsnet hf.
v.t. Gnýr Guðmundsson
Gylfaflöt 9
112 Reykjavík

Reykjavík 18. desember 2018

1811059SA VÓHS
Málalykill: 00.64

Efni: Umsögn kerfisáætlun Landsnets 2019-2028: Verkefnis- og matslýsing

Vísað er til tölvubréfs frá Landsnet, dags. 28. nóvember sl., þar sem tilkynnt var um vinnu Landsnets að undirbúningi við mótun kerfisáætlunar fyrir tímabilið 2019-2028, sem er ætlað að gefa heildarsýn yfir þróun flutningskerfis raforku á næstu árum.

Í verkefnis- og matslýsingu kerfisáætlunar er gerð grein fyrir helstu valkostum, áhrifaþáttum og þeim gögnum sem lögð verða til grundvallar, auk matsspurninga til að meta vægi og umfang umhverfisáhrifa.

Til að tryggja að unnt verði að leggja kerfisáætlun fram innan lögbundins frest, þ.e. 1. september 2019, er því undirbúningur hafinn við næstu áætlanagerð, þrátt fyrir að áætlunin 2018-2027 hafi ekki hlotið staðfestingu.

Um verkefnis- og matslýsingu kerfisáætlunar

Samband íslenskra sveitarfélaga vill koma á eftirfarandi ábendingum við verkefnis- og matslýsingu kerfisáætlunar fyrir árin 2019-2028:

- A. Sambandið telur mjög jákvætt að verkefnis- og matslýsingin innihaldi stutta umfjöllun um svæðisbundnu flutningskerfin, þrátt fyrir að sú umfjöllun sé ekki lögboðin, enda er hún áhugaverð viðbót fyrir haghafa.
- B. Í kafla 4 um *Valkosti* er að finna stutta umfjöllun um jarðstrengi í kerfisáætlun. Þar er vísað til stefnu stjórnvalda um lagningu raflína og um uppbyggingu flutningskerfis raforku. Að áliti sambandsins er tilefni til þess að vísa til þeirra þingsályktunartillaga stjórnvalda sem um ræðir með samsvarandi hætti og gert er með lagatílvísanir í inngangi verkefnis- og matslýsingarinnar.
- C. Í undirkaflanum *Samfélag* sem er að finna undir kafla 6.4. um *Umhverfispætti, gögn, matsspurningar og viðmið*, er fjallað um fyrirhugaða umfjöllun um samfélag og hvaða þátta hún muni taka til. Í forsendum umfjöllunar er þörf á að vísa til atvinnulífsins, en flutningskerfi raforku þarf að mæta þörfum atvinnulífs og almennings alls staðar á landinu. Sambandið leggur því til að orðunum „tækifæri til atvinnu“ verði skeytt inn í 2. málslíð 1. efnisgreinar.
- D. Í töflu 6.2. á bls. 12 í verkefnis- og matslýsingu er fjallað um umhverfispætti og *Viðmið*. Í umhverfispættinum *Samfélag* væri tilefni til að bæta inn í viðmið tilvísun til þingslályktunar um stefnumótandi byggðaaætlun fyrir árin 2018-2024 enda geymir byggðaaætlunin ýmsar áherslur sem tengjast

raforkukerfinu sem hefur það markmið að stuðla að jöfnun tækifæri allra landsmanna.

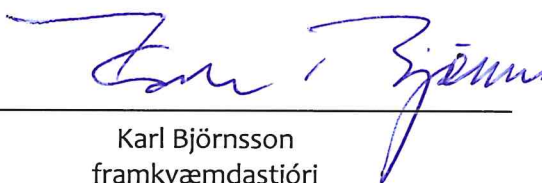
Lokaorð

Samband íslenskra sveitarfélaga er málsvari íslenskra sveitarfélaga. Sambandið hefur síðustu ár beitt sér fyrir því að sveitarfélögin verði virkir þátttakendur í umræðu um framtíðarstefnu í orkumálum, þ.m.t. uppbyggingu flutningskerfis Landsnets, stefnu um lagningu raflína og áherslur í rammaáætlun, þróun í nýtingu auðlinda, s.s. vindafls- og sjávarfallavirkjana svo eitthvað sé nefnt.

Sveitarfélögin kalla eftir betra jafnvægi og öryggi í flutningskerfinu, öllum landsmönnum til góða og virðast sveitarstjórnir, landshlutasamtök sveitarfélaga, sambandið og Landsnet almennt vera fremur sammála um að núverandi staða flutningskerfisins sé mikið áhyggjuefni. Það er því álit sambandsins að afstaða framkvæmdaraðilans þurfi að vera mun skýrari gagnvart stefnu stjórnvalda þegar straumleysi og óöryggi í flutningskerfinu hamlar atvinnuuppbyggingu og dregur úr samkeppnishæfni landshluta.

Virðingarfyllst

SAMBAND ÍSLENSKRA SVEITARFÉLAGA

Karl Björnsson
framkvæmdastjóri

Landsnet hf.
Gylfaflöt 9
112 Reykjavík

Netfang: landsnet@landsnet.is

Reykjavík, 19. desember 2018

Efni: Athugasemdir við verkefnis- og matslýsingu kerfisáætlunar 2019-2028

Umbjóðendur mínir Eydís Franzdóttir, kt. 310363-3329, Landakoti, 191 Vogum, Ólafur Þór Jónsson, kt. 031241-3719, Sléttuvegi 31, 103 Reykjavík, Reykjavrent ehf., kt. 700366-0149, Síðumúla 14, 108 Reykjavík, Sigríður S. Jónsdóttir, kt. 280337-4129, Hvassaleiti 56-58, 103 Reykjavík og STV ehf., kt. 620612-0570, Stóru Vatnsleysu, 190 Vogum, hafa óskað þess að eftirfarandi athugasemdum verði komið á framfæri við Landsnet vegna verkefnis- og matslýsingar kerfisáætlunar 2019-2028.

Vísað er til auglýsingar á heimasíðu Landsnets verkefnis- og matslýsingu kerfisáætlunar 2019-2028 (hér eftir „matslýsingin“) í samræmi við raforkulög nr. 65/2003 og boðun umhverfismats í samræmi við lög um umhverfismat áætlana nr. 105/2006. Í matslýsingunni er meðal annars gerð grein fyrir fyrirhuguðum meginforsendum kerfisáætlunar og hvernig efnistöð umhverfisskýrslu eru fyrirhuguð. Fram kemur hvaða þættir áætlunarinnar eru taldir að verði helst fyrir áhrifum, í hverju valkostagreining mun felast, hvaða gögn verða lögð til grundvallar ásamt matsspurningum og viðmiðum við mat á vægi og umfangi umhverfisáhrifa.

Hefur Landsnet boðað að frestur til að gera athugasemdir eða koma með ábendingar við matslýsinguna sé til og með 19. desember 2018. Hafa umbjóðendur mínir af þessu tilefni óskað þess að eftirfarandi athugasemdum verði komið á framfæri við Landsnet.

I.

Athugasemdir við verkefnis- og matslýsingu

Í kafla 6.1. á bls. 8 í matslýsingunni segir að matsvinna muni byggja á umhverfisskýrslu 2018-2027 og „þar sem flestar forsendur matsvinnu eru óbreyttar frá árinu 2018 er að mestu leyti stuðst við sömu gögn og viðmið.“ Af þessu má ráða að matsvinna vegna kerfisáætlunar 2019-2028 muni í öllum meginráttum vera eins eða sambærileg við matsvinnu og umhverfisskýrslu vegna kerfisáætlunar 2018-2027. Umbjóðendur mínir telja af þeirri ástæðu fullt tilefni til að ítreka fyrri athugasemdir sínar við kerfisáætlun 2018-2027, dags. 15. júlí 2018, að breyttu breytanda (**fskj. 1**). Þar var stöðu Suðurnesjalínu 2 í framkvæmdaáætlun kerfisáætlunar 2018-2027 mótmælt og skorað á Landsnet að taka framkvæmdina af framkvæmdaáætlun. Á sama grundvelli er því nú mótmælt að Suðurnesjalína 2 verði hluti af framkvæmdaáætlun kerfisáætlunar 2019-2028.

Til áherslaúka vilja umbjóðendur mínir vekja sérstaka athygli á athugasemdum er lúta að skorti á því að taka fullnægjandi tillit til umhverfiskostnaðar:

I.I Mat á þjóðhagslegri arðsemi uppbyggingar flutningskerfis raforku

Samhliða kerfisáætlun 2018-2027 lagði Landsnet fram til athugasemda *Mat á þjóðhagslegri arðsemi uppbyggingar flutningskerfis raforku*. Við matið var notast við sviðsmyndir Raforkuhóps orkuspárnefndar auk raforkuspár frá 2017. Sviðsmyndirnar gera ráð fyrir mismunandi vexti raforkunotkunar samanborið við raforkuspá og nefnast *Hægar framfarir, Græn framtíð og Aukin stórnotkun*.

Á bls. 3 í kafla 2, *Aðferðarfræði og forsendur við hagrænt mat á valkostum*, kemur fram að Landsnet hafi reynt að meta kostnað og ávinning við uppbyggingu raforkukerfisins í samræmi við framkvæmdaáætlun og þá notkun sem fram kemur í sviðsmyndum og raforkuspá. Segir svo orðrétt:

„Hvorki er unnt að meta allan kostnað né allan ávinning í matinu en metin hafa verið atriði sem eru veigamikil og góð víska ríkir um. Til dæmis eru áhrif á umhverfið ekki metin til kostnaðar. Í umhverfismati hérlandis hefur ekki verið lagt mat á umhverfiskostnað þar sem erfitt er að meta hann með góðri vissu og má til dæmis sjá umfjöllun um mat á umhverfiskostnað í úrskurði Umhverfiráðuneytisins frá árinu 2011 um mat á umhverfisáðhrifum [sic] Kárahnjúkavirkjunar (Umhverfiráðuneytið, 2001).“

Í þessu samhengi er rétt að rifja upp athugasemdir umbjóðenda minna um skort á mati á umhverfiskostnaði í drögum að tillögu að matsáætlun vegna Suðurnesjalínu 2. Í svari Landsnets, sem birt var á heimasíðu fyrirtækisins, var athugasemdum umbjóðenda minna um skort á mati á þjóðhagslegri hagkvæmni svarað með svofelldum hætti undir lið 11.7:

„Kerfisáætlun Landsnets er ætlað að fjalla um þjóðhagslega hagkvæmni á uppbyggingu raforkukerfisins, sbr. markmið raforkulaga. Sú umfjöllun tekur til heildstæðari uppbyggingar kerfisins, en ekki einstakra framkvæmda. Í lögum um mat á umhverfisáðhrifum er ekki gert ráð fyrir því að metin sé þjóðhagsleg áhrif, sbr. m-lið í 3. gr. laganna. Landsnet mun því ekki leggja sérstakt mat á þjóðhagsleg áhrif og þar með hagkvæmi valkosta í mati á umhverfisáðhrifum Suðurnesjalínu 2.“

Í þessu samhengi er jafnframt áhugavert að líta til svars Landsnets vegna athugasemda Hraunavina og Náttúruverndarstamaka Suðvesturlands um ófullnægjandi kostnaðarmat, sbr. svar Landsnets undir lið 9.20:

„Í mati á umhverfisáðhrifum framkvæmda eða umhverfismati áætlana hefur fram að þessu ekki verið gerð krafa um að lagt sé mat á umhverfislegan kostnað. Hvorki hefur skapast hefð fyrir því að beita slíkum aðferðum við umhverfismat hérlandis, né verður séð af ákvæðum laga eða reglugerðar um mat á umhverfisáðhrifum að gert sé ráð fyrir því að beita kostnaðarmati vegna umhverfisáðhrifa.“

Landsnet er meðvitað um að til eru aðferðir við að meta til fjár þau náttúrulegu verðmæti sem glatast þegar ráðist er í framkvæmdir, til dæmis kostnaðar- og ábatagreiningu og skilyrt verðmætamat. Umhverfisáðhrif valkosta í umhverfismati

Suðurnesjalínu 2 verða metin með hliðsjón af leiðbeiningum Skipulagssöfnunar um viðmið, einkenni og vægi umhverfisáhrifa. Sú niðurstaða er að mati Landsnets fullnægjandi við heildarsamanburð kostanna, án þess að fyrir liggi umhverfislegur kostnaður þeirra.”

Af framangreindu er ljóst að Landsnet hefur ítrekað skorast undan því að taka fullnægjandi tillit til umhverfiskostnaðar, og hefur í þeim efnum einkum byggt á því að erfitt sé að meta slíkan kostnað með góðri vissu eða að ekki hafi skapast hefð fyrir því að beita slíkum aðferðum. Að mati umbjóðenda minna er Landsneti ekki stætt á því að víkja sér undan því að leggja mat á umhverfislegan kostnað fyrirhugaðra framkvæmda með vísan til slíkra forsendna. Bent er á að mörg umhverfisvandamál eru þess eðlis að erfitt getur reynst að sýna með vísindalegri fullvissu fram á umfang þeirra. Þá kann að vera freistandi fyrir stjórnvöld að bera fyrir sig skort á þekkingu og aðhafast ekkert. Úr þessum aðstæðum sprettur ein af meginreglum alþjóðlegs umhverfisréttar, hin svokallaða varúðarregla (e. precautionary principle). Í reglunni felst sú hugsun að stjórnvöld skuli ekki skýla sér bak við vísindalega óvissu til að forðast varúðarráðstafanir í þágu umhverfisverndar.

Vísað er til varúðarreglunnar í ýmsum alþjóðasamningum sem Ísland er aðili að og á nokkrum sviðum íslensks umhverfisréttar er byggt á reglunni, s.s. í náttúruverndarlögum nr. 60/2013. Í 8. gr. laganna er kveðið á um að stjórnvöld eigi að byggja á vísindalegri þekkingu, eins og unnt er, þegar teknar eru ákvarðanir sem varða náttúruna. Í 9. gr. eru ákvæði um að beita skuli varúðarreglunni þegar tekin er ákvörðun án þess að fyrir liggi með nægilegri vissu hvaða áhrif hún hefur á náttúruna, og þannig leitast við að koma í veg fyrir mögulegt og verulegt tjón á náttúruverðmætum. Sérstaklega er áréttað í 2. mál. 9. gr. að ef hættu er á alvarlegum eða óafturkræfum náttúruspjöllum skuli skorti á vísindalegri þekkingu ekki beitt sem rökum til að fresta eða láta hjá líða að grípa til skilvirkra aðgerða sem geta komið í veg fyrir spjöll eða dregið úr þeim.¹

Umbjóðendur mínir byggja á því að af varúðarreglunni leiði að Landsneti er beinlínis óheimilt að víkja sér undan mati á umhverfislegum kostnaði á þeim grundvelli að slíkir útreikningar séu erfiðir eða að ekki sé hefð fyrir slíkum útreikningum. Í þessu samhengi á einungis að koma til álita hvort mat á umhverfislegum kostnaði sé til þess fallið að upplýsa betur um vænt umhverfisáhrif og stuðla að því að unnt sé að taka upplýsta ákvörðun um val á besta framkvæmdakosti hverju sinni. Að mati umbjóðenda minna er óumdeilanlegt að svo sé.

Umbjóðendur mínir hafa á undanförunum árum gert ítrekaðar og margvíslegar athugasemdir við einstrengingslega túlkun Landsnets á hugtakinu *þjóðhagsleg hagkvæmni* og ákvæði 9. gr. raforkulaga um skyldu Landsnets til að byggja flutningskerfið upp á *hagkvæman hátt*, þar með talið í athugasemdum við kerfisáætlun Landsnet 2018 - 2027. Hafa umbjóðendur mínir meðal annars lagt fram hagfræðileg umfjöllun og greiningu Ragnars Árnasonar, hagfræðiprófessors við Háskóla Íslands, á þjóðhagslegu hagkvæmnismati í drögum Landsnets að kerfisáætlun. Þar er fundið að því að mat Landsnets á hagkvæmni valkosta einskorðist við ábata- og kostnaðarpætti, markaðsgæði og einungis að nokkru leyti þá áhættu sem þessum þáttum

¹ 9. gr. náttúruverndarlaga er samhljóða 15. gr. í Ríó-yfirlýsingunni:

“**Principle 15** :In order to protect the environment, the precautionary approach shall be widely applied by States according to their capabilities. Where there are threats of serious or irreversible damage, lack of full scientific certainty shall not be used as a reason for postponing cost-effective measures to prevent environmental degradation.”

tengist. Á skorti að Landsnet taki tillit til *náttúrugæða*, þ.e. „gæði sem spretta af tilveru náttúruauðlinda...“, og *valréttar*, þ.e. „verðmæti þess að leggja ekki í framkvæmdir sem ekki eru fyllilega afturkræfar... eða útiloka aðrar og halda þannig dyrunum opnum fyrir betri ákvörðun síðar þegar fyllri upplýsingar liggja fyrir...“. Þá er jafnframt fundið að því að ekki skuli hafa verið tekið tillit til þeirrar áhættu sem þessum þáttum tengist. Enn fremur er gagnrýnt að Landsnet framkvæmi ekki endurskoðun og endurmat á þeim verðum sem tengjast ábata- og kostnaðarþætti markaðsgæða með tilliti til þjóðhagslegs gildis þeirra.

Meginniðurstaða greiningarinnar er að mat Landsnets á hagkvæmni valkosta sé „afar takmarkað“ og „langt frá því að geta talist fullnægjandi sem mat á þjóðhagslegri hagkvæmni þeirra“. Er gengið svo langt að fullróa að matið sé svo ófullnægjandi að ekki sé unnt að átta sig á þjóðhagslegri hagkvæmni þeirra valkosta sem matið lýtur að og enn síður bera hana saman.

Í þessu samhengi vekja umbjóðendur mínir jafnframt athygli á athugasemdum Hagfræðistofnunar Háskóla Íslands við valkostaskýrslu Landsnets vegna Suðurnesjalínu 2, um skort á því að umhverfisáhrif séu verðlög og að tekið sé tillit til þeirra við kostnaðarmat og samanburð framkvæmdakosta. Þar er sérstaklega bent á að hætta sé á því sé á að kostur sem ber hærri heildarkostnað verði valinn ef ekki er tekið tillit til alls kostnaðar sem framkvæmd hefur í för með sér, til dæmis umhverfislegs kostnaðar. Þess má jafnframt geta að í ákvörðun Orkustofnunar um Kerfisáætlun Landsnets 2016-2025 voru gerðar alvarlega athugasemdir við forsendur útreikninga Landsnets á þjóðhagslegri hagkvæmni. Sambærilegar ábendingar hafa einnig komið fram við meðferð dómsmála fyrir Hæstarétti vegna framkvæmdarinnar Suðurnesjalínu 2, þar sem Hæstiréttur hefur m.a. fundið að því að ekki hafi verið lagt tilhlýðilegt mat á hver yrðu umhverfisáhrif jarðstrengs og kostnaður af lagningu hans eftir atvikum með tilliti til þjóðhagslegrar hagkvæmni, sbr. 1. gr. raforkulaga, sjá dóm Hæstaréttar í máli nr. 512/2015.

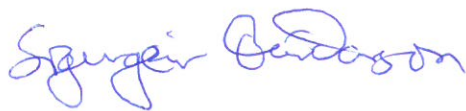
Að lokum er rétt að benda á með samþykkt þingsályktunar nr. 16/140 um eflingu græna hagkerfisins á Íslandi, sbr. 7. tl. 3. mgr., hefur löggjafarvaldið mælt fyrir um að tryggja beri að umhverfiskostnaður skuli metinn til fjár áður en ráðist er í framkvæmdir. Umbjóðendur mínir skora á Landsnet að hlíta þessum fyrirmælum með því að leggja mat á og bera saman *umhverfislegan kostnað* mismunandi framkvæmdakosta vegna Suðurnesjalínu 2 í kerfisáætlun, áður en ákvörðun er tekin um aðalvalkost.

Með vísan til framangreinds vænta umbjóðendur mínir þess að í fyrirhugaðri kerfisáætlun 2019-2028 verði bætt úr þessum alvarlega ágalla með því að leggja tilhlýðilegt mat á fjölbætt náttúrugæði og þann umhverfiskostnað sem hlýst af rýrnun þeirra.

* * *

Með hliðsjón af öllu framangreindu mótmæla umbjóðendur því að Suðurnesjalína 2 verði hluti af framkvæmdaáætlun kerfisáætlunar 2019-2028, líkt ráða má að fyrirhugað sé samkvæmt matslýsingu. Skorað er á Landsnet að taka Suðurnesjalínu 2 af framkvæmdaáætlun. Jafnframt er skorað á Landsnet að leggja tilhlýðilegt mat á umhverfiskostnað framkvæmda.

Virðingarfyllst,
f.h. Guðjón Ármannssonar lögmanns

Sigurgeir Bárðarson lögmaður

Fylgiskjöl:

1. Athugasemdir umbjóðenda minna við drög að tillögu að kerfisáætlun 2018-2027, dags. 15. júlí 2018.

Landsnet hf.
Gylfaflöt 9
112 Reykjavík

Netfang: landsnet@landsnet.is

Reykjavík, 15. júlí 2018

Efni: Athugasemdir við kerfisáætlun 2018-2027

Umbjóðendur mínir Ólafur Þór Jónsson, kt. 031241-3719, Sléttuvegi 31, 103 Reykjavík, Reykjavírent ehf., kt. 700366-0149, Síðumúla 14, 108 Reykjavík, Sigríður S. Jónsdóttir, kt. 280337-4129, Hvassaleiti 56-58, 103 Reykjavík, STV ehf., kt. 620612-0570, Stóru Vatnsleysu, 190 Vogum, Eydís Franzdóttir, kt. 310363-3329, Landakoti, 191 Vogum og Guðni Franzson, kt. 210161-2449, Hagamel 29, 107 Reykjavík, hafa óskað þess að eftirfarandi athugasemdum verði komið á framfæri við Landsnet vegna kerfisáætlunar 2018-2027.

Vísað er til auglýsingar á heimasíðu Landsnets á tillögu að kerfisáætlun 2018-2027 í samræmi við raforkulög nr. 65/2003 og umhverfisskýrslu í samræmi við lög um umhverfismat áætlana nr. 105/2006. Hefur Landsnet boðað að frestur til að gera athugasemdir eða koma með ábendingar við tillöguna sé til og með 15. júlí 2018.

Umbjóðendur mínir hafa margvíslegar athugasemdir fram að færa við fyrirbyggjandi drög að kerfisáætlun sem og umhverfisskýrslu hennar. **Þau telja að engar forsendur séu til að hafa Suðurnesjalínu 2 sem hluta af framkvæmdaáætlun kerfisáætlunar og skora á Landsnet að taka Suðurnesjalínu 2 af framkvæmdaáætlun.**

Hafa umbjóðendur mínir af þessu tilefni óskað þess að eftirfarandi athugasemdum verði komið á framfæri. Rétt er að taka fram að þar sem hagsmunir umbjóðenda minna lúta einkum að fyrirhugaðri lagningu Suðurnesjalínu 2 munu eftirfarandi athugasemdir einskorðast við þá framkvæmd.

I.

Staða Suðurnesjalínu 2 samkvæmt kerfisáætlun 2018-2027

Í kafla 2.4.2. og 3.3.2. í framkvæmdahluta kerfisáætlunar er verkefninu Suðurnesjalína 2 lýst með svohljóðandi hætti:

„Verkefnið snýr að nýrri tengingu í meginflutningskerfinu á milli höfuðborgarsvæðisins og Suðurnesja. Um er að ræða aðra tengingu Suðurnesja við meginflutningskerfið en núverandi tenging er um Suðurnesjalínu 1 sem er 132 kV loftlína á milli Hamraness í Hafnarfirði og Fitja í Reykjanesbæ. Ekki er um N-1 afhendingaröryggi að ræða á Suðurnesjum þrátt fyrir að næg vinnslugeta sé á svæðinu, en vegna eðlis virkjana er eyjarekstur á Suðurnesjum illmögulegur. Því er

nauðsynlegt að koma á annari tengingu Suðurnesja við meginflutningskerfið á suðvesturhorninu í þeim tilgangi að auka afhendingaröryggi á svæðinu.“

Nánari lýsingu á tilhögun framkvæmdarinnar er að finna á bls. 76-78, en þar kemur m.a. fram að verkefnið felst í lagningu 33 km 220 kV loftlínu með 470 MVA flutningsgetu á milli Hmraness í Hafnarfirði og Rauðamels á Suðurnesjum, samsíða núverandi Suðurnesjalínu 1. Við framkvæmdina verður notast við útlitslega sambærileg möstur og í Suðurnesjalínu 2, nema mun hærri og breiðari. Meðalhæð mastra er um 22,56.

Samkvæmt þriggja ára framkvæmdaáætlun kerfisáætlunar 2018-2021 er Suðurnesjalína 2 á meðal sjö verkefna sem stefnt er að ráðast í á gildistíma framkvæmdaáætlunar. Fram kemur að gert er ráð fyrir að framkvæmdir við Suðurnesjalínu 2 hefjist í lok ársins 2019 og að þeim ljúki í lok ársins 2020.

Lagðir eru fram eftirfarandi fimm framkvæmdavalkostir vegna Suðurnesjalínu 2:

Valkostur 1	220 kV jarðstrengur meðfram Suðurnesjalínu 1
Valkostur 2	220 kV jarðstrengur meðfram Reykjanesbraut
Valkostur 3	220 kV loftlína meðfram Suðurnesjalínu 1
Valkostur 4	220 kV Blönduð leið loftlínu og jarðstrengs meðfram Suðurnesjalínu 1. Lengd jarðstrengs um 8 km.
Valkostur 5	220/132 kV Blönduð leið loftlínu og/eða jarðstrengs meðfram Suðurnesjalínu 1. Suðurnesjalína 1 lögð í jörð á ákveðnum kafla eða möstur samnýtt fyrir Suðurnesjalínu 1 og 2. Möguleg lengd jarðstrengs er um 8 km.

Í kerfisáætlun segir að allir þessi valkostir hafi verði teknir til skoðunar á grundvelli þeirra markmiða sem getið er í raforkulögum og skv. stefnu stjórnvalda um lagningu raflína og grófu mati á umhverfisáhrifum valkosta. Fram kemur að sá valkostur sem bæði uppfyllir markmið raforkulaga og sé í fullu samræmi við stefnu stjórnvalda sé valkostur 3, þ.e. lagningu 220 kV loftlínu frá Hamranesi að Rauðamel, og er sá valkostur því lagður fram sem aðalvalkostur í framkvæmdaáætlun.

II.

Athugasemdir við kerfisáætlun og umhverfisskýrslu

I. Skortur á þarfagreiningu og vinsun valkosta

Umbjóðendur mínir gera í fyrsta lagi athugasemd við að ekki skuli liggja fyrir aðgengileg og rökstudd þarfagreining um úrbætur á dreifikerfi raforku til Suðurnesja. Samskonar athugasemdum hefur nýlega verið komið á framfæri við Landsnet og Skipulagsstofnun við matsferli samkvæmt lögum nr. 106/2000 um mat á umhverfisáhrifum vegna Suðurnesjalínu 2.

Yfirlýst markmið með framkvæmd Suðurnesjalínu 2 samkvæmt kerfisáætlun er að „auka afhendingaröryggi á svæðinu.“ Nánar tiltekið lýsir Landsnet meginmarkmiði með lagningu 220 kV Suðurnesjalínu 2 með svofelldum hætti á bls. 6 í tilögu að matsáætlun Suðurnesjalínu 2:

- Auka öryggi afhendingar raforku.

- Auka flutningsgetu til og frá Suðurnesjum.
- Bæta tengingu orkuframleiðslueininga við lykiltengivirki á höfuðborgarsvæðinu.
- Anna flutningsþörf til og frá Suðurnesjum með það flutningsmikilli línu að síður þurfi að fjölga frekar flutningslínunum á þessari leið í nánustu framtíð.

Af þessu tilefni er rétt að leggja áherslu á að framkvæmdir Landsnets eiga eðli máls samkvæmt að vera til þess að uppfylla tilteknar þarfir, sem eru vel skilgreindar, en ekki byggjast á óljósri og órökstuddri framtíðarsýn. Bent er á að í 2. málsli. 1. mgr. 12. gr. reglugerðar nr. 1040/2005 um framkvæmd raforkulaga er mælt fyrir um að umsókn um leyfi til að byggja flutningsvirki þurfi að fylgja þarfagreining vegna viðkomandi virkis. Af tilvitnuðu ákvæði verður ráðið að áður en ráðist er í tiltekið verk þurfi að skilgreina nákvæmlega hvaða þarfir eigi að uppfylla og með hvaða hætti það verði gert. Þess má geta að í ákvörðun Orkustofnunar um að synja kerfisáætlun Landsnets fyrir tímabilið 2016-2025 var sérstaklega tiltekið að mikilvægt væri að Landsnet sýndi fram á að mat hefði farið fram á nauðsyn þess að ráðast í framkvæmd Suðurnesjalínu 2. Með öðrum orðum dugar ekki að bera fram almennar fullyrðingar um að raflína með 220 kV spennu sé nauðsynleg — að baki slíkum fullyrðingum verður að liggja forsvaranlegt mat sem almenningi stendur til boða að yfirfara og gera athugasemdir við. Ekki verður séð að bætt hafi verið úr þessum ágalla í fyrirbyggjandi kerfisáætlun.

Hafa verður hugfast að Landsnet nýtur sérleyfis til að reisa og reka raforkuflutningsmannvirki lögum samkvæmt og lýtur því ekki lögmálum samkeppni í rekstri sínum. Sú sérstaða gerir enn ríkari kröfur til fyrirtækisins um að ráðast ekki í tiltekin verkefni nema að undangenginni sjálfstæðri og vandaðri rannsókn á raunverulegri þörf fyrir þau flutningsmannvirki sem til stendur að reisa, enda veltur kostnaðurinn við þau að jafnaði út í gjaldskrá og lendir á neytendum.

Í þessu samhengi mótmæla umbjóðendur mínir því jafnframt að ekki sé fyrirhugað að taka útfærslur valkosta sem gera ráð fyrir 132 kV spennu til nánari skoðunar í kerfisáætlun eða umhverfismati, en enginn slíkur valkostur er sagður hafa verið tekinn til skoðunar.

Staðreyndin er einfaldlega sú að engin gögn eða útreikningar hafa verið gerð aðgengileg af hálfu Landsnets sem sýna fram á með óbyggjandi hætti að nauðsyn beri til 220 kV línu og að takmarkaðri stærð framkvæmdar, svo sem 132 kV lína, sé ekki fullnægjandi. Þetta er mikilvægt atriði þar sem stærri mannvirki valda að jafnaði meiri neikvæðum umhverfisáhrifum en minni. Samskonar sjónarmið eiga einnig við um valkosti um lagningu sæstrengja. Nauðsynlegt er að upplýsa með fullnægjandi hætti hvort þar séu á ferðinni hagkvæmir kostir sem gætu gert eignarnám á jörðum umbjóðenda minna óþarft. Þangað til það hefur verið gert er ótækt að framkvæmdakostir séu útilokaðir án þess að fullnægjandi rökstuðningur liggi slíkri ákvörðun að baki.

Umbjóðendur mínir telja samkvæmt framansögðu þörf á að Landsnet skýri með ítarlegri þarfagreiningu hvers vegna nauðsynlegt er að byggja 220 kV línu, hvort og þá hvers vegna ekki er talið nægilegt að byggja nýja 132 kV línu eða styrkja núverandi línu. Jafnframt verði gerð grein fyrir þörf þess að núverandi 132 kV lína standi áfram sem og upplýsingar um hvers vegna ætlunin er að reka nýju línuna á 132 kV spennu í upphafi og þá hve lengi. Er því samhengi lágmarkskrafa að Landsnet leggji fram tilvitnaðar upplýsingar um þróun raforkuflutnings um svæðið, kerfisrannsóknir og spár um uppbyggingu á Suðurnesjum, sem fyrirtækið segist grundvalla ákvörðun sína á. Vísast í þessu samhengi m.a. til umfjöllunar í

ákvörðun Skipulagsstofnunar um tillögu að matsáætlun Kröflulínu 3, dags. 9. ágúst 2013, en umbjóðendur mínir telja sömu sjónarmið eiga við fullum fetum í tilviki Suðurnesjalínu 2.

II. Aðalvalkostur Suðurnesjalínu 2

Líkt og að framan greinir er það niðurstaða Landsnets að setja fram valkost 3 sem aðalvalkost vegna framkvæmdarinnar Suðurnesjalína 2, þ.e. 220 kV loftlína meðfram Suðurnesjalínu 1. Þó er upplýst að þar sem ekki hefur ennþá verið lokið við mat á umhverfisáhrifum framkvæmdarinnar, sem unnið er að samhliða, sé vel mögulegt að niðurstaða þeirrar valkostagreiningar leiði til annarrar niðurstöðu. Verði það tilfellið muni „viðkomandi valkostur verða kynntur í næstu útgáfu framkvæmdaáætlunar, eða þá að lýsing á breyttu umfangi verði send til Orkustofnunar til kynningar.“

Þrátt fyrir greinda fyrirvara gera umbjóðendur mínir alvarlegar athugasemdir við að valkostur 3 skuli hafa orðið fyrir valinu sem aðalvalkostur á þessu stigi málsins. Líkt og áður kemur fram er valið á valkosti 3 ekki rökstutt með öðrum hætti en að sá valkostur uppfylli bæði markmið raforkulaga og sé í fullu samræmi við stefnu stjórnvalda, sbr. umfjöllun á bls. 90. Í því samhengi mótmæla umbjóðendur mínir því að ekki skuli hafi verið litið til umhverfislegra sjónarmiða við valið. Með því að líta alfarið framhjá umhverfislegum sjónarmiðum við val á framkvæmdakosti er matsferli samkvæmt lögum nr. 106/2000 um mat á umhverfisáhrifum og 105/2006 um umhverfismat áætlana gert að markleysu.

Í þessu samhengi telja umbjóðendur mínir rétt að líta til samantektartöflu og umfjöllunar Landsnets á væntum umhverfisáhrifum mismunandi valkosta, sbr. bls. 90 í framkvæmdahluta kerfisáætlunar:

Umhverfisþættir	Valkostur 1	Valkostur 2	Valkostur 3	Valkostur 4		Valkostur 5	
Land	Óveruleg (-/0)	Óveruleg (-/0)	Óveruleg (-/0)	Óveruleg (-/0)		Óveruleg (-/0)	
Landslag/ásýnd	Óveruleg (-/0)	Óveruleg (-/0)	Neikvæð (-)	(-)	(-/0)	(-)	(-/0)
Jarðminjar	Veruleg (--)	Veruleg (--)	Neikvæð (-)	Neikvæð (-)		Neikvæð (-)	
Lífriki	Óveruleg (-/0)	Óveruleg (-/0)	Óveruleg (-/0)	Óveruleg (-/0)		Óveruleg (-/0)	
Vatnafar	Neikvæð (-)	Neikvæð (-)	Óveruleg (-/0)	(-/0)	(-)	(-/0)	(-)
Menningarminjar	Neikvæð (-)	Óveruleg (-)	Neikvæð (-)	Neikvæð (-)		Neikvæð (-)	
Atvinnuuppbygging	Veruleg (++)	Veruleg (++)	Veruleg (++)	Veruleg (++)		Veruleg (++)	
Ferðaþjónusta	Óveruleg (-)	Óveruleg (-)	Neikvæð (-)	(-)	(-/0)	(-)	(-/0)

Samkvæmt mati Landsnets hafa allir valkostir sömu áhrif á *land*, *lífriki*, *atvinnuuppbyggingu*, aðra en *ferðaþjónustu*. Loftlínukostir, þ.m.t. aðalvalkostur, hafa neikvæðari áhrif á *landslag* og *ásýnd* og *ferðaþjónustu* en eru taldir hafa jákvæðari áhrif á *jarðminjar* og *vatnafar*. Allir valkostir hafa neikvæð áhrif á *menningarminjar*, nema valkostur 2 sem snýr að lagningu jarðstrengs meðfram Reykjanesbraut. Í blönduðum valkostur 4 og 5 eru áhrif á *landslag/ásýnd* og *ferðaþjónustu* milduð fyrir þá hluta línunnar sem lagðir verða í jörðu, en áhrif á *vatnafar* aukast.

Af framangreindu má glöggst sjá að valkostur 2, þ.e. lagning jarðstrengs meðfram Reykjanesbraut, kemur jafn vel eða betur út í samanburði við aðalvalkost hvaða alla matsþætti varðar nema tvo, þ.e. að því er varðar áhrif á jarðminjar og vatnafar. Hvað þessa tvo þætti varðar virðist neikvætt mat grundvallað á því að valkosti 2 fylgi meira rask (40 ha) samanborið við aðalvalkost (10 ha).

Umbjóðendur mínir setja fyrirvara við þessa ályktun og benda á að áhrif jarðstrengs meðfram Reykjanesbraut voru metin *óveruleg* við umhverfismat vegna Aðalskipulags Sveitarfélagsins Voga 2008-2028, sem fór fram á grundvelli laga nr. 105/2006 um umhverfismat áætlana, með vísan til þess að lagnastæðið er fyrirhugað meðfram Reykjanesbraut á þegar röskuðu svæði vegna vegaframkvæmda, sbr. umfjöllun á bls. 78-80 í greinargerð. Í athugasemdum Vegagerðarinnar við drög að tillögu að matsáætlun Suðurnesjalínu 2, dags. 6. febrúar 2018, segir Vegagerðin að ásættanlegt sé að heimila legu strengs þannig að jaðar skurðs verði í 10 m fjarlægð frá kantlínu vegar. Þekkt er að í Frakklandi hefur flutningsfyrirtækið tekist að leggja 225 kV jarðstrengi með vegum í 80 cm breiða skurði og steypa yfir án þess að slíkt valdi teljanlegum umhverfisáhrifum. Alls óvíst er samkvæmt framansögðu á þessu stigi hvort, og þá að hve miklu leyti, valkostur 2 mun raska hrauni sem nýtur verndar 61. gr. laga um náttúruvernd og/eða öðrum jarðminjum á línuleiðinni.

Umbjóðendur mínir vísa í þessu samhengi jafnframt til fyrirætlana Landsnets um lagningu 132 kV jarðstrengs frá tengivirki við Mjólk í Dýrafjörð í gegnum Dýrafjarðargögn. Segir á heimasíðu Landsnets að umhverfisáhrif slík strengs séu „metin óveruleg þar sem hann fylgir mannvirkjabelti samgangna og er ekki að valda nýju raski.“¹

Til samanburðar má benda á að í ályktun Skipulagsstofnunar um mat á umhverfisáhrifum Suðvesturlína, dags. 17. september 2009, sem líkt og kunnugt er lagði einvörðungu mat á áhrif 220 kV loftlínu, voru heildaráhrif Suðurnesjalínu 2 með tilliti til sjónrænna áhrifa, áhrifa á landslag og áhrifa á útivist og ferðaþjónustu metin **verulega neikvæð**. Þá taldi Skipulagsstofnun að þegar litið væri til heildaráhrifa framkvæmda á jarðmyndanir og gróður yrðu áhrifin **talsvert neikvæð** með hliðsjón af því að nútímahraun og sjaldgæfur gróður myndu raskast á óafturkræfan hátt á alls tæplega 30 ha landssvæði. Á móti hefur verið bent á að **valkostir um jarðstrengi geti dregið úr neikvæðum áhrifum** á landslag og ásýnd, lífríki og samfélagið (útivist og ferðaþjónusta). Á það ekki síst við um jarðstreng sem lagður er meðfram þegar röskuðu mannvirkjabelti.

Hvað varðar sérstaklega neikvæð áhrif jarðstrengja á vatnafar hafa umbjóðendur mínir fengið staðfest frá sviðsstjóra umhverfis og skipulags hjá VSÓ Ráðgjöf að matið grundvallast á neikvæðri umsögn heilbrigðisfulltrúa heilbrigðiseftirlits Hafnarfjarðar- og Kópavogssvæðis um lagningu Lyklafellslínu í jarðstreng á grannsvæði fyrir ofan Heiðmörk, dags. 27. september 2017. Af því tilefni vilja umbjóðendur mínir benda á að Lyklafellslína er áætluð á grannsvæði vatnsverndar ofan allra brunnsvæða höfuðborgarsvæðisins á meðan fyrirhugað er að Suðurnesjalína 2 liggji neðan brunnsvæða á línuleiðinni, þ.e. með áætlaðri tilfærslu brunnsvæðis Voga. Allir vatnsstraumar frá Suðurnesjalínu 2 liggja til sjávar frá línustæðunum en frá línustæði Lyklafellslínu liggja vatnsstraumar beint í brunnholurnar. Aðstæður í línustæði

¹ <https://www.landsnet.is/landsnet/framkvaemdir/verkefni/stakar-framkvaemdir/?NewsID=393e4035-fe5f-11e6-80c8-005056bc217f> - Sótt 8. febrúar 2016

Lyklafellslínu eru því allt aðrar en í tilviki Suðurnesjalínu 2 og því ótækt að ganga út frá því að áhrif á vatnafar verði þau sömu.

Samkvæmt framansögðu gefur auga leið að ólíku er saman að jafna þegar umhverfisáhrif þess að leggja jarðstreng meðfram þegar röskuðu mannvirkjabelti Reykjanesbrautar eru borin saman við aðra framkvæmdakosti. Telja umbjóðendur mínir ljóst að jarðstrengskostir eru bæði samfélagslega og umhverfislega hagkvæmari kostir en kynntur aðalvalkostur Landsnets, og þá einkum lagning jarðstrengs meðfram Reykjanesbraut. Því er gerð alvarleg athugasemd við það að valkostur 2 skuli ekki vera aðalvalkostur á þessu stigi málsins, ef á annað borð á að ráðast í að leggja Suðurnesjalínu 2.

I.III Ófullnægjandi fjárhagslegur samanburður valkosta

Umbjóðendur mínir gera jafnframt athugasemdir við töflu um fjárhagslegan samanburð valkosta 1-5 sem er að finna á bls. 82. Þar eru settar fram tölur um 1) *heildarfjárfestingarkostnað*, 2) *áhrif á rekstrarkostnað flutningskerfisins*, 3) *kostnað við niðurrif*, 4) *áhrif á flutningstöp* og 5) *áhrif á eignastofn og afskriftir*.

Í fyrsta lagi gera umbjóðendur mínir alvarlegar athugasemdir við skort á upplýsingum til að unnt sé að sannreyna forsendur útreikninga Landsnets sem fram koma í tilvitnaðri töflu. Fyrir liggur að útreikningar Landsnets á kostnaði jarðstrengja hafa tekið stakkaskiptum undanfarin ár og því full ástæða fyrir Landsnet að upplýsa hagsmunaaðila um forsendur útreikninga. Það dregur mjög úr trúverðugleika kerfisáætlunar ef ekki er unnt að sannreyna ályktanir og forsendur og er brýnt að bætt verði úr þessum annmarka.

Þá gera umbjóðendur mínir jafnframt athugasemdir við að einungis skuli settur fram samanburður á *heildarfjárfestingarkostnaði* en hvergi getið um samanburð á *líftímakostnaði*. Það er vel þekkt staðreynd hlutfallslegur rekstrar-, viðhalds og bilanakostnaður jarðstrengja er mun lægri en vegna loftlína. Að sama skapi þarf að taka tillit til þess í heildarkostnaðarmati að notast er við stærri leiðara í jarðstrengjum en í loftlínum til að anna sama flutningi sem leiðir til þess að flutningstöp jarðstrengja eru minni á líftíma hennar. Mat og samanburður sem einvörðungu tekur tillit til heildarfjárfestingarkostnaðar gefur því aðeins takmarkaða sýn á heildarmyndina.

Vísað er til þess að samkvæmt óháðri úttekt Metsco Energy Solutions frá árinu 2013 er einungis hægt að gera raunverulegan samanburð á kostnaði jarðstrengja og loftlína með því að taka tillit til bæði stofn- og rekstrarkostnaðar eða svokallaðs líftímakostnaðar (e. life-cycle costs). Niðurstaða skýrslunnar var að með tilliti til allra þátta má búast við að dæmigerður 120 km jarðstrengur á 132 kV spennu í dreifbýli sé einungis 4% dýrari en sambærileg loftlína og jarðstrengur á 220 kV spennu í dreifbýli einungis 20% dýrari en sambærileg loftlína. Munurinn er því umtalsvert minni en framsetning í kerfisáætlun 2018-2027 gefur til kynna.

I.V Sjónarmið við mat á styrkleikum jarðstrengskosta

Umbjóðendur mínir telja rétt að vekja sérstaka athygli á væntanlegum áhrifum fyrirætlana um uppbyggingu innanlandsflugvallar í Hvassahrauni á mat á hagkvæmni jarðstrengja og loftlína í tengslum við Suðurnesjalínu 2.

Þann 24. nóvember 2017 skilaði starfshópur um framtíð Reykjavíkflugvallar Sigurði Inga Jóhannssyni, samgöngu- og sveitarstjórnarráðherra, áfangaskýrslu sinni. Hópnum var falið það hlutverk að leiða viðræður samgönguyfirvalda, heilbrigðisyfirvalda, Reykjavíkurborgar og annarra sveitarfélaga og hagsmunaaðila til að finna viðunandi lausn á framtíð Reykjavíkflugvallar í dag og til framtíðar.

Meginniðurstaða skýrslunnar er sú að Hvassahraun er talinn álitlegasti kosturinn fyrir nýjan innanlands- og millilandaflugvöll á höfuðborgarsvæðinu, verði flugvöllur í Vatnsmýri aflagður. Lagði nefndin til að flugvallarskilyrði í Hvassahrauni verði í þessu skyni fullkönnuð svo fljótt sem verða má. Niðurstaðan er í samræmi við ítarlega skýrslu svokallaðrar Rögnunefndar frá 2015, en þar var Hvassahraun talið koma best út í samanburði við aðra flugvallarkosti þegar litið var til þátta eins og veðurfars, rýmis og hindrana, kostnaðar og umhverfismála. Lagði nefndin þá til að flugvallarskilyrði í Hvassahrauni yrðu fullkönnuð með nauðsynlegum rannsóknum. Þessi niðurstaða er jafnframt í samræmi við skýrslu Þorgeirs Pálssonar, fyrrverandi flugmálastjóra, um hlutverk Reykjavíkflugvallar frá árinu 2017. Ein af meginniðurstöðum skýrslu Þorgeirs var að Hvassahraun væri eini hugsanlegi annar kostur en Reykjavíkflugvöllur í næsta nágrenni höfuðborgarsvæðisins. Þá liggur fyrir að stefna Aðalskipulags Reykjavíkur 2010-2030 er skýr um það að leggja beri af flugvöll í Vatnsmýri og stendur til að N-S brautin í Vatnsmýri verði lokað árið 2022. Að öllu óbreyttu eru því allar líkur á að miðstöð innanlandsflugs á höfuðborgarsvæðinu eigi sér framtíð í Hvassahrauni.

Það er vel þekkt að jarðstrengir þykja af öryggisástæðum vera betri kostir en loftlínur í nálægð við flugvelli. Rannsóknarnefnd flugslysa hefur til að mynda vakið athygli á því að allnokkur alvarleg flugatvik og flugslys hafa orðið á Íslandi í tengslum við loftlínur. Einnig er þekkt að háspennulínur hafa neikvæð áhrif á flugleiðsögutæki vegna segulsviðs, speglunar, rafsviðs og svokallaðra *corona* áhrifa í slæmum veðrum.² Þá er rétt að geta þess að flugöryggi í nálægð við flugvelli er eitt af þeim viðmiðum sem líta ber til við mat á því hvort rétt sé að nota jarðstrengi á viðkomandi línuleið í stefnu stjórnvalda um lagningu raflína, sem sett var fram í þingsályktun frá 28. maí 2015.

Í þessu samhengi athugasta jafnframt að samkvæmt gildandi stefnu stjórnvalda um lagningu raflína við uppbyggingu dreifi- og flutningskerfis raforku, sem gildir m.a. við gerð kerfisáætlunar, er eitt af þeim sjónarmiðum sem eru sérstaklega ber að líta til við mat á því hvort rétt sé að nota jarðstrengi á viðkomandi línuleið, eða afmörkuðum köflum hennar, þegar línuleið er við flugvöll þar sem sýnt er að loftlína geti haft áhrif á öryggi, sbr. kafli 1.3.

Umbjóðendur mínir telja ljóst að taka verður tillit framangreindra fyrirætlana um flugvallarkost í Hvassahrauni við mat og samanburð á hagkvæmni jarðstrengs- og loftlínukosta til framtíðar litið, þ.m.t. við mat á aðalvalkosti í kerfisáætlun. Kann slíkt að verða til þess að grundvallarforsenda þess að Landsnet taldi ekki unnt að líta til jarðstrengskosta, þ.e. vegna ósamræmis við stefnu stjórnvalda, eigi ekki lengur við.

Rétt er að geta þess að samhljóða athugasemdum var komið á framfæri við Skipulagststofnun. Þegar drög að tillögu að matsáætlun vegna Suðurnesjalínu 2 voru kynnt. Með ákvörðun Skipulagsstofnunar um matsáætlun, dags. 6. júlí 2018, var Landsneti gert að fjalla sérstaklega

² Umsagnir rannsóknarnefndar flugslysa til nefndar um mótun stefnu um lagningu raflína í jörð, dags. 29. apríl 2012 og til atvinnuveganefndar Alþingis 27. febrúar 2014.

um áhrif framkvæmdarinnar á hugsanlegan flugvöll í Hvassahrauni, þótt hann hafi ekki verið festur í stefnu stjórnvalda eða skipulagsáætlunum á svæðinu. Að mati umbjóðenda mína hljóta sömu sjónarmið að eiga við í tilviki kerfisáætlunar 2018.

* * *

Með hliðsjón af framansögðu telja umbjóðendur mínir fulla ástæðu til endurskoða niðurstöður Landsnets um hvaða kostur telst fýsilegastir við lagningu Suðurnesjalínu 2, þegar samþætt hefur verið litið á efnahagsleg, félagsleg og umhverfisleg áhrif. Í því samhengi er bent á að á grundvelli gildandi stefnu stjórnvalda um uppbyggingu flutningskerfis raforku ber Landsneti að gæta jafnvægis milli efnahagslegra, samfélagslegra og umhverfislegra áhrifa við uppbyggingu flutningskerfis raforku.

I.VI Mat á þjóðhagslegri arðsemi uppbyggingar flutningskerfis raforku

Samhliða kerfisáætlun 2018-2027 hefur Landsnet lagt fram til athugasemda *Mat á þjóðhagslegri arðsemi uppbyggingar flutningskerfis raforku*. Við matið er notast við sviðsmyndir Raforkuhóps orkuspárnefndar auk raforkuspár frá 2017. Sviðsmyndirnar gera ráð fyrir mismunandi vexti raforkunotkunar samanborið við raforkuspá og nefnast *Hægar framfarir, Græn framtíð* og *Aukin stórnotkun*.

Á bls. 3 í kafla 2, *Aðferðarfræði og forsendur við hagrænt mat á valkostum*, kemur fram að Landsnet hafi reynt að meta kostnað og ávinning við uppbyggingu raforkukerfisins í samræmi við framkvæmdaáætlun og þá notkun sem fram kemur í sviðsmyndum og raforkuspá. Segir svo orðrétt:

„Hvorki er unnt að meta allan kostnað né allan ávinning í matinu en metin hafa verið atriði sem eru veigamikil og góð vissa ríkir um. Til dæmis eru áhrif á umhverfið ekki metin til kostnaðar. Í umhverfismati hérlandis hefur ekki verið lagt mat á umhverfiskostnað þar sem erfitt er að meta hann með góðri vissu og má til dæmis sjá umfjöllun um mat á umhverfiskostnað í úrskurði Umhverfisráðuneytisins frá árinu 2011 um mat á umhverfisáðhrifum [sic] Kárahnjúkavirkjunar (Umhverfisráðuneytið, 2001).“

Í þessu samhengi er rétt að rifja upp athugasemdir umbjóðenda minna um skort á mati á umhverfiskostnaði í drögum að tillögu að matsáætlun vegna Suðurnesjalínu 2. Í svari Landsnets, sem birt var á heimasíðu fyrirtækisins, var athugasemdum umbjóðenda minna um skort á mati á þjóðhagslegri hagkvæmni svarað með svofelldum hætti undir lið 11.7:

„Kerfisáætlun Landsnets er ætlað að fjalla um þjóðhagslega hagkvæmni á uppbyggingu raforkukerfisins, sbr. markmið raforkulaga. Sú umfjöllun tekur til heildstæðari uppbyggingar kerfisins, en ekki einstakra framkvæmda. Í lögum um mat á umhverfisáðhrifum er ekki gert ráð fyrir því að metin sé þjóðhagsleg áhrif, sbr. m-lið í 3. gr. laganna. Landsnet mun því ekki leggja sérstakt mat á þjóðhagsleg áhrif og þar með hagkvæmi valkosta í mati á umhverfisáðhrifum Suðurnesjalínu 2.“

Í þessu samhengi er jafnframt áhugavert að líta til svars Landsnets vegna athugasemda Hraunavina og Náttúruverndarstamaka Suðvesturlands um ófullnægjandi kostnaðarmat, sbr. svar Landsnets undir lið 9.20:

„Í mati á umhverfisáhrifum framkvæmda eða umhverfismati áætlana hefur fram að þessu ekki verið gerð krafa um að lagt sé mat á umhverfislegan kostnað. Hvorki hefur skapast hefð fyrir því að beita slíkum aðferðum við umhverfismat hérlandis, né verður séð af ákvæðum laga eða reglugerðar um mat á umhverfisáhrifum að gert sé ráð fyrir því að beita kostnaðarmati vegna umhverfisáhrifa.

Landsnet er meðvitað um að til eru aðferðir við að meta til fjár þau náttúrulegu verðmæti sem glatast þegar ráðist er í framkvæmdir, til dæmis kostnaðar- og ábatagreiningu og skilyrt verðmætamat. Umhverfisáhrif valkosta í umhverfismati Suðurnesjalínu 2 verða metin með hliðsjón af leiðbeiningum Skipulagssofnunar um viðmið, einkenni og vægi umhverfisáhrifa. Sú niðurstaða er að mati Landsnets fullnægjandi við heildarsamanburð kostanna, án þess að fyrir liggi umhverfislegur kostnaður þeirra.”

Af framangreindu er ljóst að Landsnet hefur ítrekað skorast undan því að taka fullnægjandi tillit til umhverfiskostnaðar, og hefur í þeim efnum einkum byggt á því að erfitt sé að meta slíkan kostnað með góðri vissu eða að ekki hafi skapast hefð fyrir því að beita slíkum aðferðum. Að mati umbjóðenda minna er Landsneti ekki stætt á því að víkja sér undan því að leggja mat á umhverfislegan kostnað fyrirhugaðra framkvæmda með vísan til slíkra forsendna. Bent er á að mörg umhverfisvandamál eru þess eðlis að erfitt getur reynst að sýna með vísindalegri fullvissu fram á umfang þeirra. Þá kann að vera freistandi fyrir stjórnvöld að bera fyrir sig skort á þekkingu og aðhafast ekkert. Úr þessum aðstæðum sprettur ein af meginreglum alþjóðlegs umhverfisréttar, hin svokallaða varúðarregla (e. precautionary principle). Í reglunni felst sú hugsun að stjórnvöld skuli ekki skýla sér bak við vísindalega óvissu til að forðast varúðarráðstafanir í þágu umhverfisverndar.

Vísað er til varúðarreglunnar í ýmsum alþjóðasamningum sem Ísland er aðili að og á nokkrum sviðum íslensks umhverfisréttar er byggt á reglunni, s.s. í náttúruverndarlögum nr. 60/2013. Í 8. gr. laganna er kveðið á um að stjórnvöld eigi að byggja á vísindalegri þekkingu, eins og unnt er, þegar teknar eru ákvarðanir sem varða náttúruna. Í 9. gr. eru ákvæði um að beita skuli varúðarreglunni þegar tekin er ákvörðun án þess að fyrir liggi með nægilegri vissu hvaða áhrif hún hefur á náttúruna, og þannig leitast við að koma í veg fyrir mögulegt og verulegt tjón á náttúruverðmætum. Sérstaklega er áréttað í 2. mál. 9. gr. að ef hættu er á alvarlegum eða óafturkræfum náttúruspjöllum skuli skorti á vísindalegri þekkingu ekki beitt sem rökum til að fresta eða láta hjá líða að grípa til skilvirkra aðgerða sem geta komið í veg fyrir spjöll eða dregið úr þeim.³

³ 9. gr. náttúruverndarlaga er samhljóða 15. gr. Ríó-yfirlýsingarinnar:

“Principle 15: In order to protect the environment, the precautionary approach shall be widely applied by States according to their capabilities. Where there are threats of serious or irreversible damage, lack of full scientific certainty shall not be used as a reason for postponing cost-effective measures to prevent environmental degradation.”

Umbjóðendur mínir byggja á því að af varúðarreglunni leiði að Landsneti er beinlínis óheimilt að víkja sér undan mati á umhverfislegum kostnaði á þeim grundvelli að slíkir útreikningar séu erfiðir eða að ekki sé hefð fyrir slíkum útreikningum. Í þessu samhengi á einungis að koma til álit hvort mat á umhverfislegum kostnaði sé til þess fallið að upplýsa betur um vænt umhverfisáhrif og stuðla að því að unnt sé að taka upplýsta ákvörðun um val á besta framkvæmdakosti hverju sinni. Að mati umbjóðenda minna er óumdeilanlegt að svo sé.

Umbjóðendur mínir hafa á undanförunum árum gert ítrekaðar og margvíslegar athugasemdir við einstrengingslega túlkun Landsnets á hugtakinu *þjóðhagsleg hagkvæmni* og ákvæði 9. gr. raforkulaga um skyldu Landsnets til að byggja flutningskerfið upp á *hagkvæman hátt*, þar með talið í athugasemdum við kerfisáætlun Landsnet 2016 - 2025. Hafa umbjóðendur mínir meðal annars lagt fram hagfræðileg umfjöllun og greiningu Ragnars Árnasonar, hagfræðiprófessors við Háskóla Íslands, á þjóðhagslegu hagkvæmnismati í drögum Landsnets að kerfisáætlun. Þar er fundið að því að mat Landsnets á hagkvæmni valkosta einskorðist við ábata- og kostnaðarpætti, markaðsgæði og einungis að nokkru leyti þá áhættu sem þessum þáttum tengist. Á skorti að Landsnet taki tillit til *náttúrugæða*, þ.e. „gæði sem spretta af tilveru náttúruauðlinda...“, og *valréttar*, þ.e. „verðmæti þess að leggja ekki í framkvæmdir sem ekki eru fyllilega afturkræfar... eða útiloka aðrar og halda þannig dyrunum opnum fyrir betri ákvörðun síðar þegar fyllri upplýsingar liggja fyrir...“. Þá er jafnframt fundið að því að ekki skuli hafa verið tekið tillit til þeirrar áhættu sem þessum þáttum tengist. Enn fremur er gagnrýnt að Landsnet framkvæmi ekki endurskoðun og endurmat á þeim verðum sem tengjast ábata- og kostnaðarpætti markaðsgæða með tilliti til þjóðhagslegs gildis þeirra.

Meginniðurstaða greiningarinnar er að mat Landsnets á hagkvæmni valkosta sé „afar takmarkað“ og „langt frá því að geta talist fullnægjandi sem mat á þjóðhagslegri hagkvæmni þeirra“. Er gengið svo langt að fullyrða að matið sé svo ófullnægjandi að ekki sé unnt að átta sig á þjóðhagslegri hagkvæmni þeirra valkosta sem matið lýtur að og enn síður bera hana saman.

Í þessu samhengi vekja umbjóðendur mínir jafnframt athygli á athugasemdum Hagfræðistofnunar Háskóla Íslands við valkostaskýrslu Landsnets vegna Suðurnesjalínu 2, um skort á því að umhverfisáhrif séu verðlög og að tekið sé tillit til þeirra við kostnaðarmat og samanburð framkvæmdakosta. Þar er sérstaklega bent á að hætta sé á því sé á að kostur sem ber hærri heildarkostnað verði valinn ef ekki er tekið tillit til alls kostnaðar sem framkvæmd hefur í för með sér, til dæmis umhverfislegs kostnaðar. Þess má jafnframt geta að í ákvörðun Orkustofnunar um Kerfisáætlun Landsnets 2016-2025 voru gerðar alvarlega athugasemdir við forsendur útreikninga Landsnets á þjóðhagslegri hagkvæmni.

Að lokum er rétt að benda á með samþykkt þingsályktunar nr. 16/140 um eflingu græna hagkerfisins á Íslandi, sbr. 7. tl. 3. mgr., hefur löggjafarvaldið mælt fyrir um að tryggja beri að umhverfiskostnaður skuli metinn til fjár áður en ráðist er í framkvæmdir. Umbjóðendur mínir skora á Landsnet að hlíta þessum fyrirmælum með því að leggja mat á og bera saman *umhverfislegan kostnað* mismunandi framkvæmdakosta vegna Suðurnesjalínu 2 í kerfisáætlun, áður en ákvörðun er tekin um aðalvalkost.

* * *

Samkvæmt öllu því sem nú hefur verið rakið mótmæla umbjóðendur því að Suðurnesjalína 2 sé hluti af framkvæmdaáætlun kerfisáætlunar 2018-2027, líkt og ráðgert er í fyrirbyggjandi drögum. Skorað er á Landsnet að taka Suðurnesjalínu 2 af framkvæmdaáætlun. Jafnframt er áréttað að umbjóðendur mínir telja útilokað að Orkustofnun geti samþykkt kerfisáætlun Landsnets verði hún með sama sniði og fyrirbyggjandi drög, sbr. 9. gr. a. og 9. gr. b. raforkulaga nr. 65/2003, sbr. lög nr. 26/2015. Ef þörf krefur verður athugasemdum þar að lútandi komið á framfæri við Orkustofnun þegar umbjóðendur mínir nýta sér rétt sinn til athugasemda í samræmi við raforkulög, stjórnsýslulög og meginreglur stjórnsýsluréttar.

Virðingarfyllst,
f.h. Guðjón Ármannssonar lögmanns

Sigurgeir Bárðarson lögmaður

MINNISBLAÐ: Umsögn Bæjarstjóra og deildarstjóra tæknideildar.

Málsnúmer. : 1811098**Málsaðili** : Landsnet hf**Skráð dags** : 14.12.2018 09:33:00**Höfundur** : Ármann Viðar Sigurðsson

Bæjarastjóri og deildarstjóri tæknideildar gera ekki athugasemdir við verkefni og matslýsingu kerfisáætlunar 2019-2028 að svo stöddu. Kerfisáætlunin verður auglýst aftur þegar mótun hennar er á lokastigi og gefst þá möguleiki til þess að gera athugasemdir.

Gunnar I. Birgisson

Ármann Viðar Sigurðsson

Landsnet hf

LANDSNET

Gylfaflöt 9
112 Reykjavík

21. DES. 2018

Verkefni: 2018-11-74
Lykill: 10.1 Ábmr.: Gagnr

Hvalfjarðarsveit
Innrímel 3
301 Akranes
Sími: 433 8500
Fax: 433 8501
Kt. 630606-1950

13. desember 2018

1811101BKM

Kerfisáætlun 2019-2028

Á 93. fundi umhverfis-, skipulags- og náttúruverndarnefndar Hvalfjarðarsveitar þann 4.12.2018 var gerð eftirfarandi bókun:

Kerfisáætlun 2019-2028, athugasemdafrestur 19. desember 2018

Umhverfis- og Skipulagsfulltrúa er falið að gera umsógn í samræmi við umræðuna á fundinum samanber línulögn á láglendi, lagningu jarðstrengja og fyrningu á eldri línunum. Umsógninni skal skilað fyrir 19. desember n.k.

Varðandi línulögn á láglendi er minnt á að mikil náttúruferður er á svæðinu, með tilheyrandi aðsókn ferðamanna og sumarhúsabyggða. Loftlínur á slíkum svæðum er almennt fallnar til að rýra sjónræn áhrif náttúruferðar og þar með upplifun heimamanna jafnt sem ferðafólks á náttúrunni.

Fyrning eldri lína þ.e.a.s um aflögðum úreltum loftlínunum að þær séu allar fjarlægðar og frágangur verði þannig að ekki sé lýti á landinu það sama gildir um lagningu í jörðu og sjó.

Virðingarfyllt,

Bogi Kristinnson Magnúsen

Bogi Kristinnson Magnúsen
Skipulags- og umhverfisfulltrúi Hvalfjarðarsveitar
skipulag@hvalfjardarsveit.is

LANDSNET

11. DES. 2018

Verkefni: 2018-11-74

Lykill: 10.1 Abm.: GCF

Landsnet hf.

Gylfaflöt 9
112 Reykjavík

Reykjavík, 6. desember 2018
Tilv.: 18112639 / HZ

Efni: Skipulagsmál - Kerfisáætlun Landsnets 2019-2028

Samgöngustofa hefur móttengið til umsagnar matslýsingu fyrir kerfisáætlanir Landsnets 2017-2026.

Samgöngustofa vísar til fyrri umsagnar um mat á kerfisáætlunum. Við fyrri umsagnir er engu að bæta en Samgöngustofa leggur áherslu á að farið sé að reglugerð um flugvelli nr. 464/2007, eftir því sem við á.

Einnig vil Samgöngustofa vekja athygli á lögum nr. 60 um loftferðir frá árinu 1998, með síðari tíma breytingum. Í lögunum eru ákvæði um svæði sem flugöryggis vegna, eiga að vera laus við hindranir þ.m.t mannvirki og búnað. Vegna hugsanlegrar áhættu á truflunum á flugleiðsögubúnaði vegna raflína hefur Samgöngustofa áður farið fram á að áhættumat sé framkvæmt þar sem lagt var mat á hver áhættan væri á slíkum truflunum. Rétt er að benda á í þessu samhengi að til eru lagaheimildir fyrir því að láta fjarlægja búnað sem telja má að flugumferð stafi hættu af, sbr. áðurnefnd lög um loftferðir.

Að þessu sögðu hefur Samgöngustofa engar frekari athugasemdir við áðurnefnda matslýsingu.

Virðingarfyllt

Halldór Ó. Zoëga

Landsnet
Gylfaflöt 9
112 Reykjavík

Minjastofnun
Íslands

The Cultural
Heritage Agency
of Iceland

Athugasemdir við verkefnis- og matslýsingu kerfisáætlunar.

Umhverfis- og skipulagssvið

Suðurgata 39
101 Reykjavík

(354) 570 13 00

www.minjastofnun.is

Kennitala: 440113-0280

Reykjavík 13. desember 2018
MÍ201812-0038/ 6.07 / K.M.

Efni: Kerfisáætlun 2019 – 2028. Verkefnis- og matslýsing.

Landsnet hefur óskað eftir ábendingum og athugasemdum við verkefnis- og matslýsingu kerfisáætlunar 2019-2028.

Kristinn Magnússon
Verkefnastjóri
kristinn@minjastofnun.is

Í verkefnis- og matslýsingu kemur fram að menningarminjar verða einn af þeim umhverfisþáttum sem til skoðunar verða við mótun kerfisáætlunar 2019-2028 enda getur uppbygging flutningskerfis haft bein áhrif á menningarminjar. Matsvinnan mun byggja á fyrirbyggjandi gögnum og áhersla er lögð á að nýta landfræðileg gögn. Heilstæð kortlagning á menningarminjum á Íslandi liggur ekki fyrir eins og fram kemur í verkefnis- og matslýsingunni. Í umhverfisskýrslu er þó fyrirhugað að gera grein fyrir því hvort til séu upplýsingar um menningarminjar þar sem uppbygging er áætluð og leggja mat á áhrif eftir því sem tæk eru á. Í töflu 6.2 kemur fram að upplýsingar um menningarminjar verða fengnar úr aðalskipulagsáætlunum sveitarfélaga og frá Minjastofnun Íslands. Hjá stofnuninni liggja fyrir upplýsingar um þau svæði á landinu þar sem fornleifar hafa verið skráðar. Eins og fram kemur í verkefnis- og matslýsingu hefur lítill hluti fornleifa verið færður inn á Minjavefsjá á heimsíðu Minjastofnunar. Á Minjavefsjánni má sjá staðsetningu og útlínur þeirra fornleifar sem þar er að finna á korti eða loftmynd. Á miklum meirihluta þeirra svæða sem kerfisáætlunin nær til hafa fornleifar ekki verið skráðar og því ríkir óvissa um áhrif framkvæmda á þessum svæðum á menningarminjar.

Auk þess að fjalla um stefnumótandi áætlun um framtíð flutningskerfis raforku verður í kerfisáætlun einnig fjallað um umhverfisáhrif þriggja ára framkvæmdaáætlunar. Framkvæmdaáætlunin nær yfir tímabilið 2020 – 2022. Mörg verkefnanna á framkvæmdaáætluninni hafa líklegast þegar sætt mati á umhverfisáhrifum, verið tilkynnt til

Vakin er athygli á því að skv. 51 gr. laga um menningarminjar nr. 80/2012 eru ákvarðanir Minjastofnunar Íslands skv. 20., 23., 24., 28., 42. og 43 gr. sömu laga endanlegar á stjórnsýslustigi og ekki kærarlegar til æðra stjórnvalds. Jafnframt er vakin athygli á því að skv. 21. gr. stjórnsýslulaga nr. 37/1993 getur aðili máls óskað eftir skriflegum rökstuðningi stjórnvalds fyrir ákvörðun hafi slíkur rökstuðningur ekki fylgt ákvörðuninni þegar hún var tilkynnt. Beiðni um rökstuðning fyrir ákvörðun skal bera fram innan 14 daga frá því að aðila var tilkynnt ákvörðunin og skal stjórnvald svara henni innan 14 daga frá því hún barst.

Skipulagsstofnunar til ákvörðunar um matsskyldu og í einhverjum tilvikum kann jafnvel að hafi verið gefið út framkvæmdaleyfi vegna einstakra verkefna. Þar sem fyrir liggja upplýsingar um fornleifar er hægt að meta áhrif fyrirhugaðra framkvæmda á fornleifar. Í einhverjum tilfellum á eftir að afla upplýsinga um fornleifar á fyrirhuguðum framkvæmdasvæðum og því óljóst um áhrif framkvæmdanna á fornleifar á þessu stigi.

Minjastofnun Íslands hefur ekki frekari ábendingar varðandi verkefnis- og matslýsingu kerfisáætlunar 2019-2028.

Virðingarfyllst,
f.h. Minjastofnunar Íslands

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Kristinn Magnússon', is written over a horizontal line.

Kristinn Magnússon
verkefnastjóri

Reykjavík, 19. 12. 2018
Tilvísun: 2018110074/EBH

Landsnet
Gylfaflöt 9
112 Reykjavík
landsnet@landsnet.is

Efni: Athugasemdir við verkefnis- og matslýsingu kerfisáætlunar.

Vegagerðin hefur yfirfarið lýsinguna og gerir ekki athugasemdir við hana. Vegagerðin óskar eftir því að fá kerfisáætlunina til umsagnar á öllum stigum og bendir jafnframt á að við nánari úrvinnslu skuli haft sérstakt samráð vegna allra þátta sem að Vegagerðinni snúa.

Vegagerðin bendir á að skv. Vegalögum nr. 80/2007 er veghelgunarsvæði 30 m breitt til hvorrar handar frá miðlínu stofnvega en 15 m frá miðlínu annara þjóðvega. Framkvæmdir innan veghelgunarsvæðis eru háðar leyfi frá Vegagerðinni.

Virðingarfyllst,

Erna Bára Hreinsdóttir,
forstöðumaður Skipulagsdeildar

Afrit: Bergþóra Þorkelsdóttir, Jónas Snæbjörnsson og Svanur Bjarnason, Vegagerðinni

From: Aðalsteinn Óskarsson <adalsteinn@vestfiridir.is>
Sent: fimmtudagur, 20. desember 2018 08:15
To: Landsnet
Subject: athugasemdir við verkefnis- og matslýsingu kerfisáætlunar

Landsnet.

Ábending um Verkefnis- og matslýsingu Kerfisáætlunar 2019-2028 við aðrar áætlanir.

Í töflu 7.1. er tilgreind Sóknaráætlun 2020. Um er að ræða áætlun sem sett var fram á árinu 2010, þó gildistími áætlunarinnar sé til ársins 2020 þá hefur stjórnsýsla og lagaumhverfi áætlunarinnar breyst til mikilla muna. Hér með bent á lög nr 69/2015 um byggðááætlun og sóknaráætlanir, og á grundvelli 4. gr laganna hafa verið settar fram sóknaráætlanir fyrir starfssvæði landshlutasamtaka sveitarfélaga sem starfa samkvæmt ákvæðum 97. gr. 138/2011, dæmi hér um er Sóknaráætlun Vestfjarða http://www.vestfiridir.is/starfsemin/ymsar_skyrslur/skra/791/

Ábendingin varðar að Kerfisáætlun 2019-2028 taki mið af sóknaráætlunum landshluta, kynna má sér nánar um Sóknaráætlanir á vef stjórnarráðsins <https://www.stjornarradid.is/verkefni/sveitarstjornir-og-byggdamal/byggdamal/soknaraaetlanir/> krækjur á sóknaráætlanir landshluta hafa ekki verið uppfærðar en afla má upplýsinga hjá Hólmfríði Sveinsdóttur, formanns Stýrihóps stjórnarráðsins um byggðamál holmfridur.sveinsdottir@srn.is

f.h. Fjórðungssambands Vestfirðinga

Aðalsteinn Óskarsson, sviðsstjóri

Árnagötu 2-4, 400 Ísafirði
Sími 450 3001. GSM 8626092

